

Bebouwing

De infrastructurele werken voor de ontsluiting van huizen en gebouwen op onder andere wegen, riolering en nutsvoorzieningen brengen voor gemeenten financiële uitgaven met zich mee. Van het totale oppervlak aan bebouwing in Nederland is het grootste deel geconcentreerd in het Westen van het land. Ook de gemiddelde hoeveelheid aan bebouwing van de woonkernen is daar groter in vergelijking met die in noordelijke en oostelijke provincies.

De ontsluiting van huizen en gebouwen via infrastructurele werken en het onderhoud daarvan brengt voor de desbetreffende gemeenten financiële uitgaven met zich mee. Om die reden wordt met de hoeveelheid aan bebouwing op het gemeentelijk grondgebied in de algemene uitkering uit het gemeentefonds rekening gehouden. Daarnaast speelt ook de verdeling van de bebouwing over woonkernen en buitengebieden in de gemeenten een rol. De totale bebouwing beslaat ruim 880 vierkante kilometer. Dat is bijna drie procent van het totale landoppervlak van Nederland.

Randstad meest bebouwd

Als we de verdeling van de bebouwing per provincie bekijken, dan is die in Noord-Brabant met ruim 155 vierkante kilometer het omvangrijkst, gevolgd door Zuid-Holland met 140 vierkante kilometer. Relatief gezien komt de meeste bebouwing echter voor in Zuid-Holland. In die provincie wordt van elke honderd hectare land vijf hectare ingenomen door woningen, bedrijfsgebouwen of andersoortige bebouwing. Hetzelfde geldt voor Noord-Holland en Utrecht waar van elke honderd hectare land er vier zijn bebouwd. Flevoland, Friesland en Drenthe hebben de minste bebouwing. Daar neemt de bebouwing slechts iets meer dan één procent van het provinciaal grondgebied in beslag.

Woonkernen

De woonkernen bestaan bij de gratie van de aanwezige bebouwing. Bijna 640 vierkante kilometer – of 72 procent van de ruim 880 vierkante kilometer bebouwing – ligt binnen woonkernen. Dat percentage is hoger in de

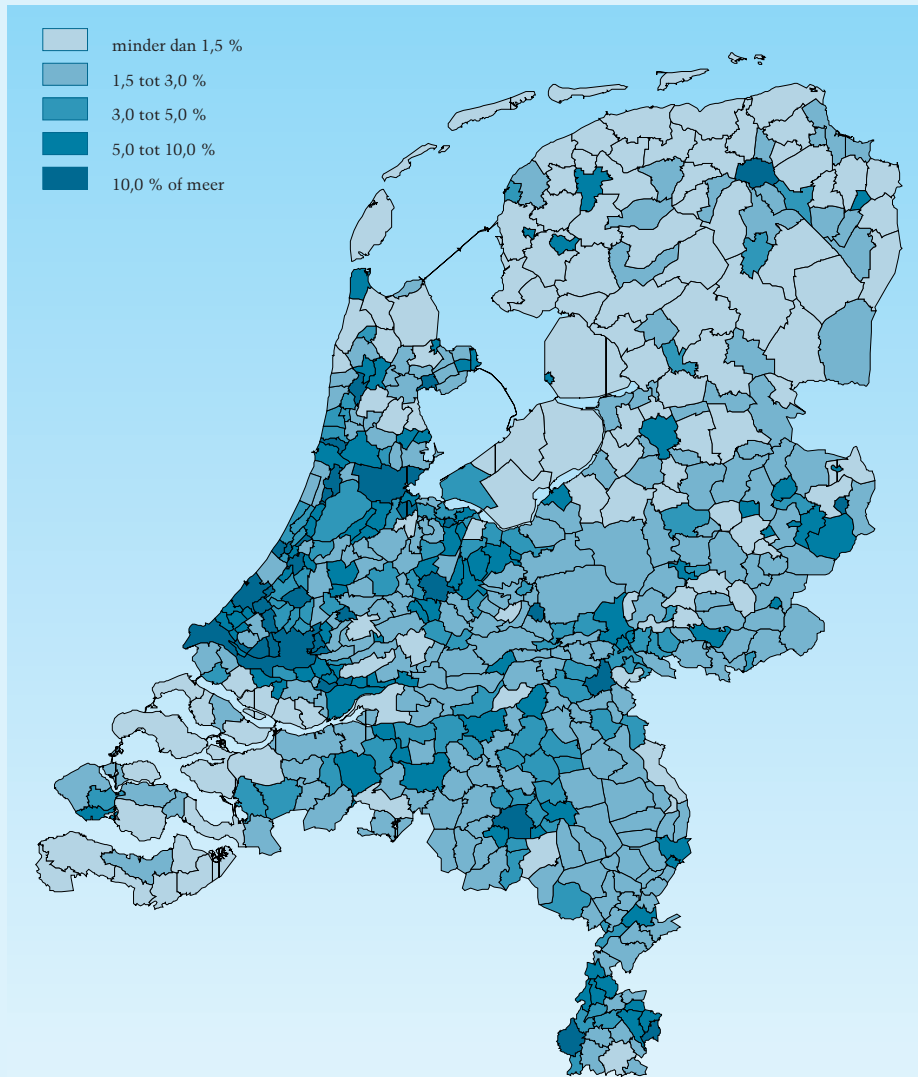
kernen in de Randstad, namelijk van 80 procent in de Utrechtse tot 84 procent in de Zuid-Hollandse. In de Limburgse en Groningse woonkernen ligt dit percentage nog net boven de zeventig, in de andere provincies daaronder. De bebouwing van een woonkern beslaat landelijk gemiddeld elf procent van haar landoppervlak. De Zuid-Hollandse kernen hebben de meeste bebouwing, gemiddeld veertien procent van haar landoppervlak. De Noord-Hollandse en Utrechtse kernen liggen daar direct onder met respectievelijk dertien en twaalf procent. De minste bebouwing hebben de woonkernen in Drenthe en Friesland met slechts acht hectare per honderd hectare land.

Buitengebieden

De meeste bebouwing in het buitengebied ten opzichte van die in de woonkernen hebben de gemeenten in de noordelijke en oostelijke provincies. In die provincies bevindt zich van het totaal oppervlak aan bebouwing meer dan een derde deel in het buitengebied. Ook Zeeland behoort tot deze categorie. Groningen is in het noorden een uitzondering. Deze buitengebieden met relatief veel bebouwing in vergelijking met hun woonkernen zijn ten opzichte van de totale oppervlak land echter het minst bebouwd. Behalve Friesland, Drenthe, Flevoland en Zeeland behoort ook Groningen tot die groep. De bebouwing in die buitengebieden beslaat per duizend hectare landoppervlak maar vijf tot zes hectare. De buitengebieden in Noord-Brabant en Limburg zijn in dit opzicht het meest bebouwd, namelijk dertien hectare. ◀

Bert Erwich en Mathieu Vliegen

Oppervlakte bebouwing in procent van het totaal landoppervlak per gemeente, 1999

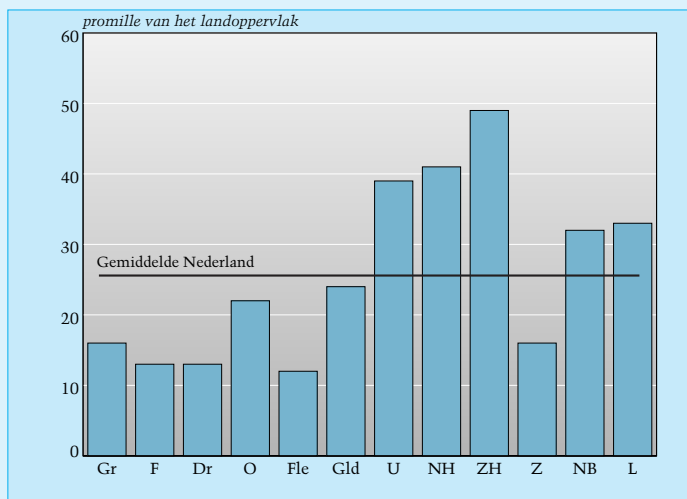

De gemeenten met relatief gezien de meeste bebouwing op hun grondgebied liggen vooral in het westen van het land: de vier grote steden en van Den Haag en Rotterdam ook een aantal randgemeenten. Buiten de Randstad zijn het veelal grotere steden zoals Eindhoven, Maastricht en Groningen. De gemeenten met een relatief geringe omvang aan bebouwing op hun grondgebied liggen voornamelijk in het noorden en oosten van het land en in grote delen van Zeeland en de Kop van Noord-Holland.

Bebouwing

De gegevens over de bebouwing zijn afgeleid uit de digitale topografische kaart (schaal 1:10 000) van de Topografische Dienst. Op deze kaart worden drie typen bebouwing onderscheiden. Er is sprake van een *gebouw* of *huis*, als het oppervlak van de bebouwing kleiner is dan 1 500 à 2 000 vierkante meter. Het *bebouwd gebied* betreft een terrein dat volledig of nagenoeg volledig is bedekt met bebouwing, waarbij de bebouwing naar alle zijden aaneengesloten is, en dat ligt in een stedelijk of verstedelijkt gebied. De *bebouwing* wordt als hoogbouw gekarakteriseerd, als het een zelfstandige eenheid is of als het een onderdeel van andere bebouwing vormt, waarbij die eenheid of dat onderdeel hoger is dan 35 meter of uit meer dan tien woonlagen bestaat.

Bebouwing per provincie, 1999

Bebouwing naar woonkernen en buitengebieden, 1999

